

Jázminomnak és minden felnőttnek, akik nem hisznek a mesékben.

Adouni Éva

Egy igaz mese Halászy Károlyról

A mese a gyermek mindennapi lelki tápláléka. Fejleszti az anyanyelvi készséget, segíti a gyermek testi-lelki egészségének kialakítását és fenntartását. /Szögedi Dalma/

Az előszavas mesemondás (...) számos képességet fejleszt, többek között a gyermeki fantáziát és ezen keresztül a kreativitást is. (...) a televízióban látott szörnyektől [a gyermek – szerk.] rosszat álmodik, szorong, míg a saját fantáziájának szüleményeit elfogadja, el tudja viselni, még ha ijesztőek is. /Schreiben Mária/

Mi az, amit soha nem felejtünk? A mesék...

Hol volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is túl, az Üveghegyen is túl, a Duna-Tisza között volt egyszer egy falu, amit úgy hívtak, hogy Rákos-Csaba.

Bizony ám Rákos-Csaba. Abban a picinyke kis faluban annyi rákot halásztak egy napon, mint egész évben az Óperencián innen, éppen ezért el is nevezték Rákosnak. Rákoson nagyon sok kis legény született és annál több Csaba. Volt ott Kis Csaba, Nagy Csaba, Kovács, Széles, sőt még Töpörtyű is!

Így lett aztán Rákosból Rákos-Csaba.

Azonban egy szegény öregasszony szakított ezzel a hagyománnyal és fiát nem Csabának, hanem Károlynak nevezte el, mert hitt benne, hogy Károly más, mint a többiek.

- No fiam, Károly, adja Isten, hogy bátor, igaz ember légy, és ne csak a neveddel tűnj ki az emberek közül – szölt ekképpen az öregasszony az Úrnak 1812. esztendejében, Szent Mihály¹ havában.

Rákot halászni viszont ez a kis legény is nagyon szeretett, így lett a neve: Halászy Károly.

A kis Károly igazságérzetével, becsületességével hamar kitűnt a többi gyermek közül. Arról álmodozott, hogy egyszer majd neves mérnök lesz, de bizony akkor még csak Bécsben lehetett ilyenfajta tudományt művelni, és arra a szegény családnak nem volt pénze. Így Károly egy másik igen nemes szakmát választott, tanító lett belőle.

Ahogy nőtt, cseperedett szebbnél szebb lányok zsongták körül, mint a méhecskék a nektár dús virágokat. De ő csak egyet vett észre, a kisoroszi református lelkész leányát, a szépséges Csáthi Szakács Teréziát.

Nagy volt ám az öröm a Halászy-családban, mikor Károly egy takaros szép kis menyecskével ment haza. Kérdezték is – Mikor lesz az esküvő? Mikor köti be a bájos leány fejét?

Nem sokára meg is tartották a menyegzőt, ahol száz primás húzta volna, ha gazdag család sarja lett volna Károly, vagy Terézia.

Teltek, múltak az évek és gyerekzsivaj töltötte be Károlyék otthonát Kisoroszipan. Három derék legény és két takaros leány büszke szülejét tisztelheték a tanítványok Halászy Károlyban.

Károlynak megvolt mindene, amit csak ember kívánhatott! Hűséges, szerető feleség, tisztelettudó gyerekek, egy kis házikó, volt munkája, ahol mind pályatársai, mind diákjai tisztelték, megbecsülték.

A kis Károly bizony felcseperedett és Isten, valamint az emberek szolgálójává vált. Édesanyja olyan büszke volt fiára, hogy mindég könny szökött szemébe, mikor az ő Károlyáról beszélt. Mit kívánhat többet ivadékától az ember, mint amit Halászy Károly nyújtott?

Károly csakúgy, mint az ifjak, állandóan kereste a kalandot, a kihívásokat. Így megfordult Kisoroszipan, Váchartyánban és Alsónémedin is, ahol mint jegyző és rektor dolgozott.

A legnagyobb kalandja is Alsónémedi világához kötődik. Ekkortájt a Habsburg-birodalom részeként magyar honban szörnyű idők uralkodtak. A Habsburg uralkodók egyre jobban elnyomták a magyart, mint nemzetet.

Németül kellett volna beszélnie mindenkinek, a Strauss keringőt táncolni és lekváros kenyeret enni a jó kis szalonra helyett!

Hát az öreg paraszt bácsi hogyan mondja el németül, hogy a zsványok elvették a szamarát, és így nem tud dolgozni a malomban? Jókedvében miért ne csárdást járna? És bizony a szalonnát jobban kedveli, mint az uraknak való lekvárt!

¹ Szeptember

Halászy Károly a nép között élvén Alsónémedin ezzel mind szembesült és tisztában volt a magyar nép akaratával; ezért aztán mikor a népet felszólították a zsvány szerbek ellen, egyből kilépett a porondra és lelkesítő beszédet tartott az egyszerű magyar embereknek.

A szép szál magyar legényeket csatasorba állította és kiképezte őket katonának, hogy eztán meg tudják védeni magukat, ha ismét szamarat merne valaki lopni.

A nagy vezírek egyből felfigyeltek Károly elszántságára, igazságérzetére és magyar lelkiületére, ezért hívták máshova is harcolni. A magyar nép felszabadításában elért sikerek után a kitüntetések is megérkeztek ám! Hadnagy, főhadnagy majd százados lett! A századosi címet maga Kossuth Lajos adományozta Halászy Károlynak Buda városában!

Munkáját elvégezvén hazament feleségéhez és gyermekeihez Alsónémedire, de itt sem ült ám ölbé tett kézzel! A még harcoló társainak gyűjtött adományokat, ellátta őket kötszerrel és élelemmel.

Igen jó cselekedet volt ez, és nemes jellemre utal, ha valaki akkor is képes adni, mikor nincs is felszólítva rá! Ezért aztán mindenki becsülte Halászyt Némedin és környékén, még Ócsán is!

A családjából, valamint a népből áradó szeretettől körülölelvén éldegélt és tanított Károly. Büszke volt rá az Édesanyja, a felesége, gyerekei és a magyarok lakta települések!

Igen ám! De a Habsburg-birodalom alapítóinak, a németeknek nem tetszett az effajta viselkedés! Mi az, hogy egy magyar rektor szembeszáll a királlyal, a birodalommal? Az ilyet már a XIX. században sem szerették!

Így történt aztán, hogy 1849. Szent Iván² havában a király német és orosz csapatot küldött Alsónémedibe, hogy a magyar felkelőktől megszabadítsa birodalmát. Halászy Károlynál megtalálták a századosi sapkáját, amelyet még Kossuth adományozott neki. Ennél nagyobb bűn ekkortájt bizony nem létezett! Így Károlyt megkötözve, vasra verve átszállították Ócsára, ahol kikötözték egy fához, és csúnyán elbántak vele.

Na, de bírák nélkül mégsem ítélték el, így másnap a haditörvényszék elé állították, ahol rövid tárgyalást követően elhangzott az ítélet: - Halál!

De ne bánkódjatok, Károly sem tette és ekképpen szólt bíráihoz: - „Amit tettem, hazám iránt tettem, - honvéd hadnagy voltam, újra az lennék, ha önök elbocsájtának és újból szükség volna rá.”

Ezek a szavak a bírákat még jobban felbőszítették, az ócsai és némedi lakosokat pedig még nagyobb tiszteletre, csodálatra készítették.

Az Úr 1849. esztendejében Szent Jakab³ havának 25-jén Károly utoljára látta az ócsai napot felragyogni, de ez a nap most sokkal fényesebb volt, mint előtte és halvány alak is megjelent benne, mely ezt suttogetta kedvesen: Fiam, bátor és igaz Károlyom...

Valahonnan messziről három lövés hallatszott és a magyar nép csendes zokogása.

Ezzel mesém véget is ért, a bátor, igazhitű Halászy Károlyról, kit Ócsa és környéke a mai napig tisztel és róla, minden tavasszal megemlékezik sírhelyénél az ócsai temetőben.

Ha mindezt nem hiszitek, járjatok utána!

² Június

³ Július

Irodalomjegyzék

- Márkus István: Forradalom és szabadságharc 1848-49. Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1984.
- Németh György (szerk.): Ki volt Halászy Károly? 2005.